

Elisabeth Burton i Richard Burton en una escena de *L'amansiment de la fúria*, el film del 1967 de Franco Zeffirelli basat en Shakespeare. Columbia Pictures

23 DE JUNY 2019

Shakespeare no s'acaba mai

Toni Vall

La vaig veure quan tenia tretze anys, edat en què llavors encara no sabies de què anava la vida. Ara als tretze ja sembla que estiguis a punt per guillar de casa, però quan vaig veure per primer cop *L'amansiment de la fúria* (1967) em sentia un mitja cerilla. Era el cinema, en efecte, un company de viatge ja imprescindible quan la meua mare em va portar a la vella Filmoteca de l'avinguda de Sarrià, on feien un cicle anomenat *Pel·lícules ben vestides*, que tenia el vestuari de cinema com a protagonista. Una era aquesta, la fabulosa adaptació que el gran Franco Zeffirelli va fer de l'obra de William Shakespeare. No recordo si va ser el primer Shakespeare al cine que vaig veure, però potser sí la primera vegada que era conscient de la força humana del seu món, de la seva fonda mirada, de la seva expressivitat torrencial. Quina descoberta tan colossal, la de Shakespeare, i quina manera tan bonica de fer-ho, a través del cine.

Vaig pensar en aquell vespre ja llunyà a la Filmoteca l'altre dia a l'assabentar-me, la setmana passada, que Franco Zeffirelli, als noranta-sis anys, havia abandonat aquest món. Era l'últim dels cineastes clàssics itali-

ans que quedava. Va fer de Shakespeare un referent de la seva obra i va contribuir decisivament a fer-lo carn de cel·luloide. Tinc ganes de parlar un dia d'aquests amb l'amic Guillem Terribas, l'ànima de la Llibreria 22 de Girona, per a qui el *Romeu i Julieta* (1968) de Zeffirelli és un referent cinèfil i vital inexcusable. I quina raresa tan especial, aquell *Hamlet* (1990) protagonitzat per Mel Gibson!

Impossible enumerar amb una mica de criteri tots els Shakespeares al cine que m'han emocionat. Tothom sap que Orson Welles, Laurence Olivier, Akira Kurosawa i Kenneth Branagh són, juntament amb Zeffirelli, el pòquer d'artistes fílmics que van acostar-se amb més dedicació a la vasta obra del genial dramaturg, els que van saber-ne extreure més saboroses i profundes essències. ¿Com podríem oblidar les *Campanades a mitjanit* (1965) de Welles, aquell *Falstaff* excessiu i commovedor? Impossible esborrar de la memòria el *Hamlet* (1996) de

Branagh, empeltat d'un talent i una personalitat enlluernadors. I aquell bestial i terrorífic Claudi en mans de Derek Jacobi.

Els millors *Rei Lear* els he vist al teatre (el de Josep Maria Pou dirigit per Bieito i el de Núria Espert en mans de Lluís Pasqual), però el *Ran* (1985) de Kurosawa és una cosa especial, tot el fulgor poètic del mestre japonès al servei de la que segurament és la més complexa, trista i emocionant de les històries imaginades per una ment privilegiada que no s'esgota ni s'esgotarà mai, que serà sempre inspiradora. Per cert, que Steven Spielberg s'ha decidit a fer un *remake* de *West Side story*. Quina curiositat, saber com li escau el musical i com injecta saba nova a aquella

variació de *Romeu i Julieta* pels carrers de Nova York amb els Sharks i els Jets fent de Capulets i de Montagús. Tribus urbanes, famílies enfrontades, joves enamorats, fatalisme existencial. Shakespeare no s'acaba mai. ●

•
Zeffirelli va fer de Shakespeare un referent de la seva obra
•